DEN INTERNATIONALE ØKONOMISKE SITUATION

U.S.A.

I februar var den økonomiske aktivitet på en række områder hæmmet af kulstrejken, der kort omtaltes i sidste hæfte af ØKONOMI OG POLITIK, men i marts og april kunne den opadgående tendens gøre sig gældende med fuld styrke. Industriproduktionen nærmede sig stærkt efterkrigstidens maksimum halvandet år tidligere, og byggevirksomheden var større end nogensinde.

Kulstrejken.

Ved årsskiftet var stillingen den, at da det ikke var lykkedes minearbejdernes fagforening at opnå overenskomst med det overvejende flertal af grubeejerne, blev der efter ordre fra fagforeningen kun arbejdet 3 dage om ugen i gruberne mod normalt 5. I løbet af januar nedlagde imidlertid flere og flere helt arbejdet, og i begyndelsen af februar omfattede strejken 372.000 mand og var dermed næsten total. Præsident Truman gjorde nu brug af Taft-Hartley loven, og den 11. februar afsagde forbundsdomstolen i Washington en kendelse, der påbød, at arbejdet skulle genoptages inden 10 dage. Minearbejdernes fører, John L. Lewis, bøjede sig for kendelsen ved at udsende meddelelse om, at arbejdet skulle genoptages, men strejken fortsatte desuagtet. Resultatet var, at kulproduktionen i de første 8 uger af 1950 kun udgjorde 39 mill. tons mod 79 mill. tons i den tilsvarende periode i 1949, og den 2. marts var kulreserven svundet ind til kun at repræsentere 5 dages normalt forbrug. Jernbaner, stålværker og andre virksomheder var af kulmangel blevet tvunget til at indskrænke driften, og over 500.000 arbejdere var blevet ledige som følge heraf. Den 3. marts anmodede præsidenten kongressen om bemyndigelse til at overtage kulminerne, men udtalte samtidig håbet om, at det ikke ville blive nødvendigt. Håbet gik i opfyldelse, thi den 5. marts underskrev de sidste grubeejere en ny overenskomst, og fra den 6. marts begyndte arbejdet i minerne på ny.

Ved den nye overenskomst i kulgruberne, der gælder til 1. juli 1952, opnåede arbejderne en forhøjelse af daglønnen fra 14,05 til 14,75 $ og af afgiften til velfærds- og pensionsfonden fra 20 til 30 cents pr. ton kul. Til gengæld for disse indrømmelser fik arbejdsgiverne indført en begrænsning af antallet af såkaldte mindedage (for ofrene ved ulykkestilfælde i gruberne) til højst 5 om året, og de fik strøget en bestemmelse i den tidligere overenskomst, hvorefter arbejderne kun skulle arbejde, hvis de var „able and willing". Såvel denne bestemmelse som mindedagsinstitutionen gav i virkeligheden fagfor-

ningen, det vil sige John L. Lewis, hals- og håndsret over kulproduktionen, idet der når som helst under det ene eller det andet påskud kunne iværksættes arbejdsstandsninger af kortere eller længere varighed.

Med den nye overenskomst er imidlertid ikke alt vel i kulindustrien. De hyppige konflikter og den deraf følgende usikkerhed i kulforsyningen har fået mange forbrugere til at vende sig til andre energikilder som olje og naturgas, og tendensen går derfor i retning af, at kullene taber terræn. Samtidig har mekaniseringen af kulbrydningen, der iøvrigt er blevet fremskyndet af den stærke lønstigning, indskrænket behovet for arbejdskraft i gruberne, og resultatet er blevet, at produktionsmulighederne med den nuværende arbejderstyrke er langt større end afsætningsmulighederne. En betydelig del af arbejderne i kulindustrien er derfor i virkeligheden overflødige, idet der ikke er arbejde til dem alle i fuld arbejdstid.

Produktion og omsætning.

Efter kulstrejkens afslutning steg *stålproduktionen* hurtigt og nåede i april op på fulde 100 %'s udnyttelse af kapaciteten. På visse områder var efterspørgslen så stærk, at stålværkerne måtte indføre rationering.

I *automobilindustrien* vedvarede strejken i Chrysler-fabrikkerne endnu ved udgangen af april måned, men til trods herfor og til trods for indskrænkninger i driften under kulstrejken lå produktionen i januar kvartal næsten på rekordhøjde. Siden krigen har den amerikanske automobilindustri produceret ialt 21 mill. vogne, men de formodninger, der allerede for år og dag siden blev fremsat om, at det ekstraordinære behov var ved at være dækket, har vist sig forhastede. Det anføres nu, at der stadig er 14 mill. personvogne i U.S.A., der har været i brug i 10 år eller længere, mod kun 5 millioner før krigen, og at gennemsnitsalderen for alle vogne i brug er 8½ år mod 5½ år i 1941.

I det hele har efterspørgslen i den senere tid navnlig været rettet mod *varige forbrugsgoder,* foruden automobiler især boligudstyr af forskellig art, og fordelingen af omsætningen i detailhandelen på varige og ikke-varige goder er i sammenligning med stillingen for et år siden undergået en tydelig ændring. Medens i januar 1949 28,5 % af den samlede omsætning faldt på varige goder og 71,5 % på ikke-varige goder, var de tilsvarende procenter i januar 1950 32,7 og 67,3. Den samme tendens finder man — i forstærket grad — i statistikken over nye ordrer til industrien, jfr. nedenstående oversigt.

Nye ordrer til industrien (mill. $).

	Jan. 1949	Sept. 1949	Okt. 1949	Nov. 1949	Dec. 1949	Jan. 1950
Varige goder	6.7	7.6	7.4	7.4	7.0	8.6
Ikke-varige goder	10.2	11.8	10.9	10.8	9.8	10.2
Tilsammen	16.9	19.4	18.3	18.2	16.8	18.8

Boligbyggeri og anden investering.

Den stærke efterspørgsel efter boligudstyr må ses på baggrund af den fortsatte højkonjunktur for boligbyggeriet. I de tre måneder januar-marts på-

Amerikanske konjunkturtal.

	Priser[1]			Industri-produktion[2]	Bygge- og anlægsvirksomhed[3]		Arbejdsmarked			Detail-omsætning[7]	Udenrigshandel		Aktiekurser[10]	Personlige[11] indkomster	Bruttonational-produkt[12]
	Engrospriser		Leveomkostninger												
	Samlet Indeks	Landbr.-produkt.			Ialt	Boligbyggeri	Beskæftigede[4]	Arbejdsløshed[5]	Arbejdsløn[6]		Import[8]	Eksport[9]			
	1926 = 100 *	1926 = 100 *	1935-39 = 100 *	1935-39 *	1923-25 = 100 *	1923-25 = 100 *	Mill. *	Mill. *	Cents *	1935-39 = 100 *	Mill. $ *	Mill. $ *	1935-39 = 100 *	Mld. $ *	Mld. $ *
1938	79	69	101	89	64	45	30.3[13]	8.1[14]	63	98	163	258	88	68	85
1945	106	128	128	203	68	26	40.1	1.0	102	198	345	817	122	172	215
1946	121	149	139	170	153	143	41.4	2.3	108	259	409	812	140	177	213
1947	152	181	159	187	157	142	43.4	2.1	122	304	478	1274	123	194	236
1948	165	188	171	192	190	162	44.2	2.1	133	335	589	1051	124	212	262
1949	155	166	169	176	211	192	43.0	3.4	140		552	999	121	210	257
Jan. 1949	161	173	171	191	174	133	43.4	2.7	141	306	589	1086	121	215	—
Febr. —	158	168	169	189	169	123	43.1	3.2	140	301	568	1029	117	211	—
Marts —	158	172	170	184	175	130	42.9	3.2	140	302	632	1152	118	210	262
April —	157	171	170	179	177	141	43.0	3.0	140	305	534	1148	119	211	—
Maj —	156	171	169	174	181	159	42.7	3.3	140	309	539	1077	118	210	—
Juni —	155	169	170	169	195	176	42.8	3.8	141	301	527	1104	112	209	258
Juli —	154	166	169	161	209	200	42.6	4.1	141	297	456	897	118	207	—
Aug. —	153	162	169	170	229	228	43.0	3.7	140	301	491	881	122	209	—
Sept. —	154	163	170	174	246	254	43.5	3.4	141	307	531	904	124	208	255
Okt. —	152	160	169	166	263	269	42.6	3.6	139	294	559	849	127	207	—
Nov. —	152	157	169	173	265	256	42.8	3.4	139	301	594	836	129	209	—
Dec. —	151	155	168	179	262	255	43.7	3.5	141	303	605	943	133	212	255
Jan. 1950	152	155	167	183	242	245	42.2	3.4	142	300	623	744	135	218	—
Febr. —	153	159	167	180	250	254	41.7	4.5	142		599	770	137	219	—
Marts —				186				4.1					139		264

* Tallene for 1938 og 1945—49 (de første 6 rækker) er gennemsnit for 12 måneder.
[1] Bureau of Labor Statistics. [2] Federal Reserve Board's sæsonudjævnede indeks. [3] Værdien af byggekontrakter efter F. W. Dodge Corp.; indekset udjævnet for sæsonsvingninger af F. R. B. [4] Antal beskæftigede („employees") uden for landbruget ifl. Bureau of Labor. Af det samlede antal beskæftigede i feb. 1949, 41.7 millioner, faldt 14.0 mill. på industrien, 0.6 på minedrift, 1.8 på bygge- og anlægsvirksomhed, 3.8 på transport og off. forsyningsvirksomheder, 9.2 på handel, 1.8 på pengeinstitutter, 4.7 på tjenesteydelser og 5.7 var off. ansatte. [5] Bureau of Census. [6] Gnstl. timefortjeneste i fabriksindustrien. [7] Survey of Current Business' sæsonudjævnede indeks. [8] Generalindførsel. [9] Inkl. reeksport; omfatter også hjælp til udlandet („foreign aid and relief"). [10] Standard and Poor's Corp., omfatter 416 industri-, jernbane- og „public utility" selskaber. [11] „Personal income". Tallene er udjævnet for sæsonsvingninger og omregnet til tal for et helt år. [12] Kvartalstallene er udjævnet for sæsonsvingninger og omregnet til tal for et helt år. [13] 1939. [14] 1940.

begyndtes ialt 270.000 boliger uden for landbruget, deraf i marts alene 110.000, hvilket var det hidtil største tal for påbegyndte boliger i en enkelt måned. For hele kvartalet var der i forhold til 1949 en fremgang på ca. 100.000 boliger, og til sammenligning kan også anføres, at det samlede antal påbegyndte boliger i hele året 1949 var 1.025.000. Værdien af det samlede byggeri i januar kvartal 1950 er anslået til 4400 mill. $, hvilket også var en rekord og 18 % mere end i januar kvartal 1949. 1900 mill. $ af de 4400 mill. faldt på boligbyggeriet. Iøvrigt er det offentliges støtte til boligbyggeriet i form af garanti for prioritetslån blevet udvidet ved vedtagelsen af en ny lov, der tager sigte på at hjælpe familier med mellemstore indtægter på 2000—5000 $ om året.

Det var ikke blot den faktiske byggevirksomhed, der i januar kvartal satte rekord; det samme gælder afsluttede byggekontrakter, der ifølge Dodge's statistik i marts havde en værdi af 1300 mill. $ mod 748 mill. $ i marts 1949. Kun to gange tidligere, i september og oktober 1949, har tallet ligget noget over 1000 mill. $.

Derimod er udsigterne for *erhvervslivets investeringer* i anlæg og maskiner („plant and equipment") stadig mindre gunstige. Ifølge den sidste opgørelse (pr. 30. marts) regnes der her for 1. halvår 1950 med en nedgang i sammenligning med 1. halvår 1949 på 8 % og i 2. halvår med en nedgang på 14 %. For hele året 1950 anslås værdien af de pågældende investeringer til 16,1 mld. $ mod 18,1 milliarder i 1949. Det kan dog tilføjes, at der tidligere er regnet med en noget større nedgang, nemlig for hele 1950 et fald på 14—15 %.

Beskæftigelse og arbejdsløshed.

Den samlede produktion af varer og tjenester i U.S.A. havde i januar kvartal 1950 en værdi svarende til ca. 264 mld. $ for et helt år. Dette var ca. 9 milliarder mere end i oktober kvartal 1949 og ca. 2 milliarder mere end i januar kvartal 1949, skønt prisniveauet da var noget højere. Til trods herfor var den samlede beskæftigelse noget mindre end i januar kvartal 1949, men forskellen indsnævredes stærkt i marts, og i begyndelsen af april var antallet af beskæftigede 850.000 større end et år i forvejen; i landbruget var beskæftigelsen godt 600.000 lavere end i april 1949; men dette fald blev mere end opvejet af en stigning i antallet af beskæftigede uden for landbruget på 1,5 mill. arbejdere. Samtidig har der været et stærkt fald i arbejdsløsheden, men denne var dog endnu i april 500.000 større end i april 1949. Ekspansionen har således ikke været kraftig nok til, at hele tilvæksten i arbejdertallet har kunnet opsuges.

Beskæftigelse og arbejdsløshed (mill.).

	Beskæftigelse						Arbejdsløshed	
	Udenfor landbruget		I landbruget		Ialt			
	1949	1950	1949	1950	1949	1950	1949	1950
Januar	50.6	50.7	6.7	6.2	57.4	56.9	2.7	4.5
Februar	50.2	50.7	7.0	6.2	57.2	56.9	3.2	4.7
Marts	50.2	50.9	7.4	6.7	57.6	57.6	3.2	4.1
April	50.0	51.5	7.8	7.2	57.8	58.7	3.0	3.5

Overproduktion i landbruget.

Det amerikanske landbrugs enorme produktionskraft og støtten til landbrugsprodukternes priser har efterhånden ført til, at betydelige mængder af landbrugsprodukter er blevet overtaget af regeringen gennem Commodity Credit Corporation, og afsætningen af de ophobede lagre volder nu store kvaler. Et grelt eksempel på, hvad denne politik kan føre til, blev bekendt for offentligheden, da landbrugsminister Brannan i februar meddelte, at 25—40 mill. bushels kartofler, der stod regeringen i en pris af 1,83 $ pr. 100 lb., enten måtte pløjes ned eller sælges til gødning eller svineføde for 1 cent pr. 100 lb. I de sidste 4 år har der hvert år været et stort kartoffeloverskud, skønt der i de sidste tre år har været gennemført arealbegrænsning, og skønt støtteprisen sidste år blev sat ned; dette skyldes bl. a. en stærk forøgelse af udbyttet pr. ha som følge af forbedret teknik. Ialt har støtten til kartoffelprisen hidtil kostet statskassen 420 mill. $.

Commodity Credit Corporation må også stadig overtage store mængder af smør og mælk, og i National City Bank's marts-rapport anslås, at den ved udgangen af indeværende høstår vil være i besiddelse af ca. 6 mill. baller bomuld, 350 mill. bushels[1] hvede, 600—650 mill. bushels majs og 45 mill. bushels hørfrø, til dels i form af olje. Størrelsen af disse lagre fremgår måske tydeligst af, at de vil kunne dække det indenlandske bomuldsforbrug i ca. 8 måneder, hvedeforbruget i 6 måneder og hørfrøforbruget i ikke mindre end 15 måneder. I alt havde C.C.C. den 31. december 1949 3645 mill. $ udestående i lån på høsten 1949 og overtagne landbrugsprodukter fra tidligere år, og dens lånebemyndigelse er foreslået forhøjet fra 4750 mill. $ til 6750 mill. $.

Som en naturlig konsekvens af prisstøtten indeholder landbrugslovgivningen også bestemmelser om produktionskontrol i form af arealbegrænsning og markedskontingenter, men siden krigens begyndelse har disse bestemmelser kun været anvendt for ganske enkelte produkters vedkommende. Fra 1950 er der imidlertid indført arealbegrænsning som betingelse for prisstøtte for hvede, bomuld, majs og ris, for bomuld tillige markedskontingentering.

Under krigen, da det gjaldt om at forøge produktionen, blev støttelovgivningen for landbruget udvidet, både ved en forhøjelse af belåningsprocenten, der nu blev fastsat til 90 af pariteten (jfr. „Økonomi og Politik", 22. årgang, p. 164) og ved, at flere produkter blev inddraget under støtten, og regeringen afgav løfte om, at udvidelsen ville forblive i kraft to år efter, at præsidenten formelt havde erklæret krigen for afsluttet, hvilket skete den 31. december 1946. I 1948 vedtoges den såkaldte Hope-Aiken Act, der gjorde støtten mere elastisk, idet landbrugsministeren fik bemyndigelse til at fastsætte belåningsprocenten mellem 60 og 90 % af pariteten for hovedafgrøderne („basic crops") og for andre produkter endnu lavere og helt ned til 0. Denne lov skulle være trådt i kraft den 1. januar 1949, men dens ikrafttræden blev udskudt til 1. januar 1950, og forinden blev den afløst af en ny lov, den nugældende, der for hovedafgrøderne i 1950 fastholder en belåningsprocent på 90, medens der for andre produkter fastsættes en noget lavere procent og støtten i nogle tilfælde

[1] 1 amerikansk bushel = 0.044 hl.

fra bestemte tidspunkter ophører at være obligatorisk for regeringen. Samtidig er der indført en ny beregningsmåde for paritetspriserne, der har den virkning, at de for 1950 forhøjes med gnstl. 9 %. Det kan tilføjes, at belåningsprocenten for hovedafgrøderne for 1951 efter loven skal fastsættes til mellem 80 og 90 % af pariteten og for 1952 og derefter til 75—90 %.

Prisudviklingen.

Prisfaldet på landbrugsprodukter, der begyndte i januar 1948, udgjorde indtil december 1949 22 %, medens nedgangen for andre varer end landbrugsprodukter og fødevarer kun var ca. 5 %. Med den fornyede konjunkturopgang fra omkring midten af 1949 ophørte nedgangen for andre varer, men fortsatte året ud for landbrugsprodukter, hvorefter der i januar kvartal indtrådte en mindre stigning, jfr. nedenstående oversigt, der også viser, at engrosprisindekset som helhed var næsten uændret gennem årets første måneder. Råstofpriserne har derimod haft en tydelig opadgående tendens, og Moody's indeks, der i sommeren 1949 var faldet til ca. 333 (31/12 1931 = 100), var i slutningen af april nået op på ca. 370.

Engrosprisindeks.
(1926 = 100).

	Landbrugsprodukter	Fødevarer	Alle andre varer	Samlet indeks
2/4 1949	171.1	162.3	150.6	158.1
31/12 „	155.4	155.8	145.5	151.1
1/4 1950	158.5	155.9	145.6	152.1

Betalingsbalance og udenrigshandel.

Eksporten af varer og tjenester fra U.S.A., der nåede sit højdepunkt i 1947, gik i 1949 tilbage til 15,9 mld. $ mod 16,8 mld. $ i 1948, men også importen af varer og tjenester var mindre end i 1948, nemlig 9,8 mld. $ mod 10,5 mld. $, og resultatet var et næsten uændret overskud på betalingsbalancen, 6,1 mld. $ mod 6,3 mld. $ i 1948. Men medens overskudet i de første 6 måneder af 1949 svarede til 7,5 mld. $ for et helt år, gik det i andet halvår ned til kun 4,9 mld. $, som var det mindste overskud siden krigens slutning. Der var således en tydelig tendens i retning af ligevægt på betalingsbalancen, og den amerikanske hjælp til udlandet var mere end tilstrækkelig til at dække „the dollar gap", således at en del af den kunne anvendes til styrkelse af guld- og dollarreserverne.

Den ændring i betalingsbalancen, der indtrådte i løbet af 1949, er i første række et resultat af stigende import og faldende eksport, og den træder særlig stærkt frem efter valutadevalueringerne i september. Medens eksportoverskudet i juli kvartal 1949 svarede til ca. 5 mld. $ pr. år, var det i oktober kvartal kun ca. 3½ mld. $ pr. år, og det gik yderligere tilbage i januar og februar. Devalueringerne, der har forøget de devaluerende landes afsætningsmuligheder i U.S.A. og gjort amerikanske varer dyrere at importere, er dog ikke den eneste, muligvis end ikke den vigtigste faktor, der her har gjort sig gældende. Ved siden heraf må nævnes både den forstærkede amerikanske efterspørgsel efter uden-

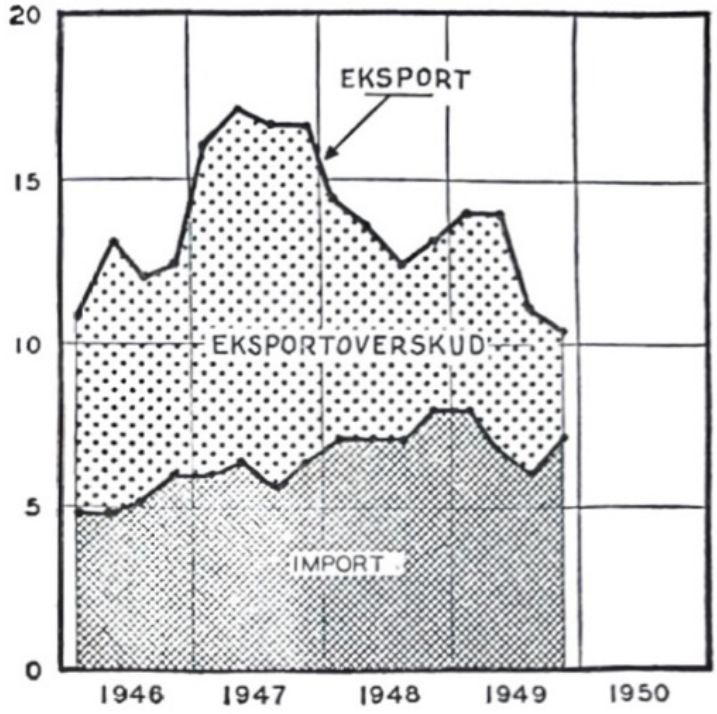

U.S.A.s udenrigshandel. Kvartalstal omregnet til tal pr. år (mld. $).

landske varer, som også uden devalueringerne ville være opstået, efter at konjunkturnedgangen var ophørt, og andre landes direkte regulering af dollarvareimporten.

U.S.A.s udenrigshandel efter geografiske områder[1].

(Mill. $).

	Okt. 1948—Jan. 1949			Okt. 1949—Jan. 1950		
	Eksport	Import	Overskud	Eksport	Import	Overskud
England	210	101	109	182	81	101
Andre Marshall-lande	1166	257	909	937	227	710
Fjerne Østen[2]	342	142	200	313	127	186
Tilsammen	1718	500	1218	1432	435	997
Canada	658	583	75	567	560	7
Latinamerika	1058	781	277	809	835	÷ 26
Sterlingområdet undtagen England	460	333	127	289	318	÷ 29
Alle andre lande	316	261	55	276	233	43
Tilsammen	2492	1958	534	1941	1946	÷ 5
Udenrigshandel ialt	4210	2458	1752	3373	2381	992

[1] Efter National City Bank, New York.

[2] Japan, Korea, Kina, Formosa, Manchuriet og Philippinerne.

ENGLAND

Udviklingen på betalingsbalancen.

Efter pundets devaluering i september 1949 er presset på sterlingområdets guld- og dollarreserve ophørt. Underskudet på sterlingområdets betalingsbalance

med dollarområdet var i oktober kvartal 1949 kun 31 mill. $, og i januar kvartal forvandledes underskudet til et overskud på 40 mill. $. Som følge heraf kunne hele den Marshall-hjælp, England modtog i dette tidsrum, anvendes til styrkelse af reserven med det resultat, at guld- og dollarbeholdningen den 31. marts 1950 var steget til 1984 mill. $ mod kun 1320 mill. $ umiddelbart før devalueringen i slutningen af september 1949. Hermed var tabet i sommerhalvåret 1949 mere end indvundet, men guld- og dollarreserven var dog stadig en del mindre end ved Marshall-planens ikrafttræden i april 1948, da den udgjorde 2241 mill. $.

Ændringerne i sterlingområdets guld- og dollarbeholdning.
(Mill. $).

	Beholdning v. periodens begyndelse	Tilvækst i beholdningen i form af: Kredit fra Canada	Dollarlån i den internationale valutafond	Marshall-hjælp	Overskud (+) eller underskud (÷) på betalingsbalancen	Beholdning v. periodens slutning
Januar kvartal 1949 ...	1856	30	32	324	÷ 330	1912
April „ „ ...	1912	30	—	341	÷ 632	1651
Juli „ „ ...	1651	29	—	284	÷ 539	1425
Oktober „ „ ...	1425	27	20	247	÷ 31	1688
Januar „ 1950 ...	1688	27	—	229	+ 40	1984

Skønt der således er tale om en betydelig styrkelse af guld- og dollarreserven, kan den dog ikke endnu anses for tilstrækkelig, hvis England skal føle sig sikret mod en gentagelse af de valutakriser, der har været et så fremtrædende træk i den økonomiske udvikling efter krigen. Det er derfor af den største betydning, at den bedring i dollarsituationen, som er indtrådt, bevares i den kommende tid. Som nævnt i tidligere oversigter var den stærke formindskelse af dollarunderskudet i oktober kvartal delvis af forbigående natur, og når bedringen desuagtet fortsattes i januar kvartal, da de umiddelbare virkninger af devalueringen spillede en væsentlig mindre rolle, giver det grundlag for en vis optimisme med hensyn til udviklingen i hvert fald i den nærmeste fremtid. Det må dog ikke overses, at forholdet mellem dollarindtægter og dollarudgifter til dels er sæsonbestemt og særlig gunstigt netop i januar kvartal; desuden har genopbygningen af de amerikanske varelagre medført en særlig efterspørgsel efter råvarer fra sterlingområdet, som også kun er af begrænset varighed, og som formentlig allerede nu i det væsentlige er ophørt.

Der er dog ingen tvivl om, at bedringen i dollarsituationen i hvert fald i januar kvartal for størstedelen skyldtes årsager af noget mere varig karakter. I første række må her nævnes den nedskæring af sterlingområdets import fra dollarlandene, som nu er gennemført, og som har reduceret Englands dollarvareimport til 1200 mill. $ årlig, en nedgang på 25 % i forhold til den oprindelig planlagte import. Hertil må lægges de besparelser i dollarforbruget, som er gennemført i de andre sterlinglande, og disse har desuden ydet det største bidrag til den forøgelse af eksporten til dollarområdet, som har fundet sted siden devalueringen. Selv om efterspørgslen efter råvarer fra sterlinglandene som

Engelske konjunkturtal.

	Priser		Industriproduktion		Boligbyggeri[5]		Arbejdsmarked				Detailomsætning[8]	Udenrigshandel		Aktiekurser[11]
							Beskæftigelse[6]		Arbejdsløshed	Arbejdsløn[7]				
	Engrospriser[1]	Leveomkostninger[2]	Central Statistical Office[3]	London & Cambridge Economic Service[4]	Antal boliger under opførelse	Antal boliger fuldført	Samlet antal beskæftigede	Fabriksindustrien				Import[9]	Eksport[10]	
	1938 = 100 *	Juli 1914 = 100 *	1946 = 100 *	1946 = 100 *	1000 †	1000 *	Mill. †	Mill. †	1000 †	Sept. 39 = 100 *	1947 = 100 *	Mill. £ *	Mill. £ *	1938 = 100 *
1938	100	156	—	—	—	30.0	17.9	6.8	1688	100[12]	65	77	44	100
1945	167	203	—	—	26	0.2	16.3	6.8	103	150	76	92	38	127
1946	173	204	100	100	204	4.1	17.3	6.6	359	162	88	108	80	138
1947	189	203	108	108	253	10.5	18.6	7.1	256	168	100	149	100	145
1948	216	108	121	120	188	17.5	19.1	7.3	282	106	114	173	137	139
1949	227	111	129	127	195	16.0	22.2	8.3	243	109	125	189	154	132
Jan. 1949	218	109	124	123	—	15.0	22.0	8.2	376	108	104	187	164	145
Febr. —	218	109	130	130	—	15.6	22.0	8.2	360	108	112	162	145	144
Marts —	217	109	131	131	186	19.3	22.0	8.2	340	108	119	190	166	136
April —	224	109	124	121	—	14.2	22.1	8.2	325	108	123	188	143	137
Maj —	228	111	134	131	—	16.3	22.1	8.3	304	108	128	195	157	139
Juni —	229	111	130	126	190	16.0	22.2	8.3	264	109	124	202	148	125
Juli —	226	111	118	117	—	14.6	22.2	8.2	243	109	124	186	146	125
Aug. —	226	111	119	115	—	14.3	22.2	8.3	261	109	115	200	141	123
Sept. —	228	112	132	128	198	16.8	22.2	8.3	268	109	120	181	146	131
Okt. —	234	112	135	134	—	16.4	22.3	8.4	300	109	132	199	161	129
Nov. —	237	112	140	138	—	16.4	22.3	8.4	324	109	137	201	166	124
Dec. —	238	113	131	129	195	17.4	22.2	8.4	330	109	163	196	159	128
Jan 1950	241	113	135	133	—	14.3	22.3	8.4	372	110	115	201	182	127
Febr. —	242	113	141	138	—	14.1	22.3	8.4	373	110	122	182	161	129
Marts —	242	113	143	141	195	19.4	22.3	8.4	347	110	133	221	191	127

* Tallene for 1938 og 1945—49 (de første 6 rækker) er gennemsnit for 12 måneder.
† Tallene for 1938 og 1945—49 (de første 6 rækker) gælder for juli (beskæftigelse, arbejdsløshed) eller december.

[1] Board of Trade. [2] Ministry of Labour. Fra juni 1947 nyt indeks med basis juni 1947. [3] Inkl. rustningsproduktion („finished munitions"). [4] Ekskl. rustningsproduktion. [5] Ministry of Health. Permanente boliger. [6] Fra 1949 ny serie, der i modsætning til den tidligere omfatter privat hushjælp og beskæftigede over pensionsalderen (65 år for mænd og 60 år for kvinder). Desuden tælles nu halvdagsarbejdere som heldagsarbejdere. Til sammenligning anføres, at tallene efter den nye opgørelse medio juli 1948 var 21.9 og 8.1. [7] Ugentlige lønsatser. Fra juni 1947 nyt indeks med basis juni 1947, omfattende industri, landbrug, off. forsyningsvirksomheder, detailhandel m. m. [8] Varehuse, kædebutikker og brugsforeninger. [9] Generalindførsel. [10] Inkl. reeksport. [11] London & Cambridge Economic Service. Industriaktier den 15. i hver måned. [12] Sept. 1939.

nævnt til dels har været af ekstraordinær karakter, kan man dog regne med, at den fornyede amerikanske konjunkturopgang også i de kommende måneder vil være en god støtte for afsætningen af sterlingområdets produkter. Iøvrigt har devalueringen medført en ændring i Englands betalingsbalance over for lande med „hård" valuta som Belgien, Schweiz og Persien med det resultat, at de tidligere betydelige guldoverførsler til disse lande er ophørt.

Englands udenrigshandel.

(Mill. £)

	Jan. kvt. 1949	April kvt. 1949	Juli kvt. 1949	Okt. kvt. 1949	Jan. kvt. 1950
Import	538	582	562	591	604
Eksport	460	432	423	469	516
Reeksport	15	15	12	16	18
Samlet eksport	475	447	435	485	534
Importoverskud	63	135	127	106	70
		1938 = 100			
Importvolumen	79	85	87	85	
Eksportvolumen	156	146	142	159	

Også Englands egen eksport til U.S.A. og Canada har været stigende siden devalueringen, men indbragte dog endnu i januar kvartal færre dollars end i den tilsvarende periode i 1949. Hvad den samlede eksport angår, var værdien (i £) i januar kvartal 1950 godt 11 % større end i januar kvartal 1949, og stigningen i eksportvolumen var kun ubetydelig mindre, nemlig ca. 10 %. Derimod var den samtidige opgang i importværdien i det væsentlige et resultat af prisstigningen, der fulgte med nedskrivningen af pundet, idet importprisindekset for februar 1950 er beregnet til 125 (1947 = 100) mod 116 et år tidligere. Stigningen var altså ca. 8 %, medens importværdien mellem januar kvartal 1949 og januar kvartal 1950 gik op med ca. 12 %. Fra september 1949 til februar 1950 steg importprisindekset fra 110 til 125, hvorimod eksportprisindekset i samme tidsrum kun gik op fra 113 til 116.

I „Economic Survey" for 1950 er eksporten af engelske varer anslået til ca. 2000 mill. £ eller godt 10 % mere end i 1949, hvilket svarer til den faktiske stigning fra januar kvartal 1949 til januar kvartal 1950, og der regnes med ligevægt eller muligvis endda et mindre overskud på betalingsbalancens løbende poster mod i 1949 et underskud på 70 mill. £. Som det fremgår af nedenstående oversigt, var underskudet på handelsbalancen noget mindre end i 1948, medens overskudet på de „usynlige" poster var det samme til trods for, at posten regeringsbetalinger steg stærkt, bl. a. som følge af forøgede militære udgifter i Hongkong og Malaya. Til gengæld indtjente skibsfarten mere valuta end i 1948, og posten „andre „usynlige" indtægter", der bl. a. omfatter de engelske olieselskabers og forsikringsselskabers indtægter fra udlandet, gik op med næsten 50 %.

Der foreligger også oplysninger om Englands betalingsbalance i 1949 med de forskellige geografiske områder. Overfor dollarområdet var underskudet, 275 mill. £, næsten uforandret fra 1948, idet en betydelig nedgang i under-

Englands betalingsbalance[1].
(Mill. £).

	1938	1946	1947	1948	1949
Import, f.o.b.	835	1105	1528	1770	1970
Eksport, f.o.b.	533	886	1093	1554	1790
Handelsbalancen	÷ 302	÷ 219	÷ 435	÷ 216	÷ 180
Skibsfart	20	18	29	76	88
Renter og dividender	175	69	73	65	56
Film	÷ 7	÷ 17	÷ 14	÷ 10	÷ 6
Rejser	÷ 12	÷ 30	÷ 55	÷ 33	÷ 35
Regeringsbetalinger	÷ 16	÷ 283	÷ 230	÷ 94	÷ 145
Andre „usynlige" poster	72	92	32	107	152
Samtlige „usynlige" poster	232	÷ 151	÷ 165	111	110
Betalingsbalancens løbende poster	÷ 70	÷ 370	÷ 600	÷ 105	÷ 70

[1] Tallene for importen angiver de beløb, der faktisk er kommet til udbetaling de pågældende år, og tallene for eksporten på samme måde hvad der faktisk er modtaget. Man kan derfor ikke vente overensstemmelse med handelsstatistikkens import- og eksporttal. Endvidere gøres opmærksom på, at fragt og andre omkostninger i betalingsbalance-opstillingen er udskilt fra importen og opført blandt de „usynlige" poster.

skudet på de „usynlige" poster i alt væsentligt opvejedes af et forøget importoverskud. I forhold til den øvrige vestlige halvkugle (Latinamerika) forvandledes derimod et underskud i 1948 på 40 mill. £ til et overskud i 1949 på 45 mill. £, og over for de andre sterlinglande forøgedes overskudet fra 190 til 215 mill. £. Særlig store var imidlertid forskydningerne overfor Marshalllandene, med hvilke England i 1948 havde et overskud på 100 mill. £, men i 1949 et underskud på 20 mill. £. Som forklaring anføres liberaliseringen af importen fra de pågældende lande og begrænsningen af importen fra dollarområdet.

Leveomkostninger, lønniveau og skattepolitik.

Den forventning, som finansminister sir Stafford Cripps i sin tid gav udtryk for, at devalueringen ikke foreløbig ville medføre nogen nævneværdig stigning i leveomkostningsindekset, har fuldt ud holdt stik. Endnu i marts, 6 måneder efter devalueringen, var indekset kun gået op med ca. 1 %. At stigningen ikke har været større, skyldes dog formentlig i nogen grad, at et forbud mod konjunkturavance på lagre fra før devalueringen har bevirket, at en del prisforhøjelser er blevet udskudt til et senere tidspunkt, når de gamle lagre er opbrugt. Allerede med den nuværende ringe stigning i leveomkostningsindekset er imidlertid lønstop-politikken i fare, ikke mindst efter at forhåbningerne om skattelettelser, f. eks. nedsættelse af omsætningsskatten, der kunne medføre prisreduktioner, er blevet skuffede ved fremlæggelsen af budgettet for 1950—51. Tværtimod at lette omsætningsskatten indeholder det nye budget en ny omsætningsskat på $33^1/_3$ % på lastvogne og en forhøjelse af benzinskatten, og hertil kommer, at regeringen har givet tilladelse til, at godstaksterne på de nationaliserede jernbaner sættes op med $^1/_6$.

Som nævnt i sidste hefte af „Ø & P" gav en afstemning på et møde i fagforeningernes forretningsudvalg den 12. januar et lille flertal for fortsat tilslutning til lønstabiliseringspolitikken, men senere begivenheder har vist, at der næppe står et flertal af de menige medlemmer bag denne beslutning. De fagforeninger, hvis overenskomster indeholder bestemmelser om pristalsregulering af lønnen — det er i England kun et mindretal af arbejderne, der har pristalsregulering — har ikke villet gå med til at suspendere overenskomsterne på dette punkt, således som det var forudsat, og denne vægring gør det naturligvis endnu vanskeligere at hindre andre fagforeninger i at rejse krav om lønforhøjelse. Den vigtigste begivenhed på lønområdet i den sidste tid er dog den aktion, som er iværksat af sammenslutningen af fagforeninger i maskin- og skibsbygningsindustrien — The Confederation of Engineering & Shipbuilding Unions —, der omfatter 37 fagforeninger med tilsammen ca. 2½ mill. medlemmer. Efter at arbejdsgiverne havde forkastet et krav om lønforhøjelse på 1 £ om ugen, vedtog sammenslutningen i begyndelsen af april at afholde urafstemning om strejke eller konfliktens henvisning til den nationale voldgiftsdomstol. Resultatet af afstemningen vil blive meddelt den 13. juli.

Både indtægter og udgifter på statsbudgettet var i 1949—50 større end oprindelig anslået, og finansåret sluttede med et overskud på 549 mill. £. Medregnes indtægter ved salg af overskudslagre og udgifter til krigsskadeerstatninger og lån til kommunerne samt andre indtægter og udgifter uden for det egentlige budget („below the line"), var overskudet 62 mill. £. Med de hidtidige skatter ville de tilsvarende tal for 1950—51 blive 441 mill. £ og ÷ 9 mill. £, og da de foreslåede skatteforhøjelser og -nedsættelser så godt som opvejer hinanden, bliver overskudet på det egentlige budget 443 mill. £ og det samlede underskud („overall deficit") 7 mill. £. De vigtigste skatteforhøjelser er nævnt ovenfor. Den vigtigste skattenedsættelse angår indkomstskatten, hvor skatten på de første 50 £ skattepligtig indkomst nedsættes fra 3 s. til 2 s. 6 d. pr. £ og for de følgende 200 £ fra 6 s. til 5 s. pr. £. Nedsættelsen beregnes i 1950—51 at ville medføre en nedgang i provenuet af den ordinære indkomstskat fra 1460 mill. £ til 1388 mill. £ og har til formål at opmuntre til større indsats i produktionen, f. eks. ved at gøre arbejderne mere interesserede i at tage overarbejde, men den vil ikke kunne få nævneværdig betydning for de lavest lønnede arbejdere, og den vil derfor ikke kunne tjene til at hindre, at disse rejser krav om lønforhøjelse.

Englands statsfinanser.

(Mill. £).

	1949—50 Budget	1949—50 Regnskab	1950—51 Budget
Indtægter	3778	3924	3898
Udgifter	3308	3375	3455
Overskud	470	549	443
Udgifter uden for det egentlige budget (netto) ...	456	487	450
„Overall surplus"	14	62	÷ 7

I det nye budget er udgifterne til levnedsmiddelsubsidier fastsat til højst 410 mill. £ mod i 1949—50 højst 465 mill. £. Nedgangen er en følge af de besparelser, der blev besluttet kort efter devalueringen. Derimod vil den afgift ved receptudstedelse, der samtidig blev bebudet for at holde igen på de stærkt stigende udgifter til sundhedsvæsenet, i hvert fald foreløbig ikke blive gennemført, og regeringen har også opgivet at gennemføre beslutningen om at indskrænke boligbyggeriet fra 200.000 til 185.000 fuldførte boliger om året.

10.—5.—1950.